

Vilka kunskaper och förväntningar har allmänheten i samband med antibiotikabehandling?

- resultat från Stramas enkätstudie

PROJEKTLEDARE: JOHANNA BERG OCH CECILIA STÅLSBY LUNDBORG,
IHCAR KAROLINSKA INSTITUTET

The logo for Strama features a grey curved line above the word "Strama" in a bold, red, sans-serif font.

Strama

Samverkan mot antibiotikaresistens

Bakgrund

Allmänhetens kunskaper om antibiotika har endast studerats i liten utsträckning i Europa, men kan antas påverka beslut om antibiotikaföreskrivning inom öppenvård. Under februari och mars månad 2006 genomförde Strama en kvantitativ intervjustudie baserad på en strukturerad enkät. Syftet var att undersöka vilka kunskaper allmänheten i Sverige har om antibiotika och antibiotikaresistens. Ett brev med information om studien skickades till 1000 personer mellan 21 och 80 år från hela landet. Urvalet skedde slumpmässigt från Statens person- och adressuppgifter. Enkäten användes under telefonintervjuer och analyserades deskriptivt och med korrelations-regressionsanalys.

Resultat

Av de 1000 tillfrågade valde 75 procent att delta i studien. Endast 19 procent av deltagarna höll med om att förkylningar läker snabbare vid antibiotikabehandling. Nästan 80 procent höll med om att antibiotika har effekt mot bakterier, även om cirka 20 procent samtidigt höll med om att antibiotika har effekt mot virus. Generellt fanns åsikten att antibiotika inte bör säljas receptfritt eller sparas i hemmet för eventuellt senare behov. Vissa oklarheter sågs dock i och med att fler, 85 procent, höll med om att människor kan bli resistenta mot antibiotika än om att bakterier, 81 procent, kan bli resistenta mot antibiotika. Ytterligare något färre, 76 procent, höll med om att antibiotikaanvändning kan öka bakteriers motståndskraft mot antibiotika.

När det gäller förväntan om antibiotikaföreskrivning höll 75 procent med om att apotekspersonalen ger information om användning av antibiotika. Signifikant färre, 51 procent, höll med om att läkaren ger information om antibiotikaanvändning. Intressant är att fler av de deltagare som höll med om att läkaren informerar, också sa sig känna förtroende för läkaren, både när antibiotika förskrivs, 91 procent, och när antibiotika inte förskrivs, 92 procent. Bland de deltagare som inte höll med om att läkaren informerar om antibiotika var samma siffror, 70 procent respektive 85 procent. När de båda grupperna jämfördes sågs dessutom en signifikant skillnad i frekvens av högre utbildning i de två grupperna. Högre utbildning var förenligt med mindre förtroende för ”den generösa läkaren” som skriver ut antibiotika.

Sammanfattning

Sammanfattningsvis kunde allmänhetens kunskaper om antibiotika generellt ses som goda. Studien indikerar att mer tid under läkarbesöket för rådgivning och uppmärksamhet kring patienternas oro och förväntningar, kan bidra till ökad tillfredsställelse hos patienterna och en mer rationell antibiotikaförskrivning.

Tabell 1, resultat kunskaper. Svarefrekvens 75 %.

Påstående	Instämmer
Antibiotika påskyndar läkningen vid en förkylning.	19 %
Antibiotika har effekt mot bakterier.	77 %
Antibiotika har effekt mot virus (instämde även i effekt mot bakterier).	21 %
Människor kan bli resistenta.	85 %
Bakterier kan bli resistenta.	81 %
Antibiotika kan öka bakteriers motståndskraft.	76 %

Tabell 2, resultat förväntan. Svarefrekvens 75 %.

Påstående	Instämmer
Apotekspersonal informerar om antibiotika.	75 %
Läkare informerar om antibiotika.	51 %
Förtroende då antibiotika förskrivs (läkaren informerar)	91 %
Förtroende då antibiotika ej förskrivs (läkaren informerar)	92 %
Förtroende då antibiotika förskrivs (läkaren informerar ej)	70 %
Förtroende då antibiotika ej förskrivs (läkaren informerar ej)	85 %

Publikationer från denna och andra Strama-studier finns på www.strama.se